Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

(1). D.E.Davletov. Van Hiele theory and its importance in teaching geometry, In Volume 6, Issue 12 of ResearchJet Journal of Analysis and Inventions (RJAI), December, 2025, p. 10–18; Error Analysis of Newman to Solve the Geometry Problem in Terms of Cognitive. Style, Kenys Fadhilah Zamzam, Firda Alfiana Patricia, University of Muhammadiyah Malang's 1st Interna-tional Conference of Mathe-matics Education (INCOMED 2017)

(2). M.Tojiyev, M.Barakayev. Matematika o‘qitish metodikasi. O‘quv qo‘llanma, “Fan va texnologiya”, 2017.

(3). D.E.Davletov. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida geometriyani o‘qitishda xulosa chiqarish metodlaridan foydalanish metodikasi. Innovations in technology and science education, volume 4 issue 39 november 2025, p. 68–71.

(4). Pólya G. (2004). How to Solve It: A New Aspect of Mathematical Method. Princeton, NJ: Princeton University Press. p. 253.

(5). Wakhata R., Mutarutinya V., Balimuttajjo S. (2023). Relationship between active learning heuristic problem-solving approach and students’ attitude towards mathematics. European Journal of Mathematics and Science Technology Education.

Isakov Zakirjon Soliyevich (Qo‘qon davlat universiteti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi)

TA’LIM JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR ORQALI O‘QUVCHILARNING PEDAGOGIK SALOHIYATINI OSHIRISH

Annotatsiya. *Mazkur maqolada ta’lim jarayonida innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish orqali o‘qituvchilik salohiyatini oshirish masalalari tahlil qilingan, o‘qituvchining kasbiy mahoratini rivojlantirish, raqamli kompetensiyalarni shakllantirish hamda o‘quv jarayonini modernizatsiya qilishda ilg‘or texnologik yondashuvlarning o‘rni yoritilgan.*

Kalit so‘zlar: *innovatsion texnologiyalar, raqamli ta’lim, pedagogik kompetensiya, o‘qituvchilik salohiyati, AKT, kreativ yondashuv, interaktiv metodlar.*

Исаков Закиржон Солиевич (доцент Кокандского государственного университета, кандидат филологических наук)

ПОВЫШЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА СТУДЕНТОВ ПОСРЕДСТВОМ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПРОЦЕСС

Аннотация. *В статье анализируются вопросы повышения педагогического потенциала за счет эффективного использования инновационных технологий в образовательном процессе, освещается роль передовых технологических подходов в развитии профессионального мастерства педагогов, формировании цифровых компетенций и модернизации образовательного процесса.*

Ключевые слова: *инновационные технологии, цифровое образование, педагогическая компетенция, педагогический потенциал, ИКТ, креативный подход, интерактивные методы.*

Isakov Zakirjon Soliyevich (Associate Professor at Kokand State University, Candidate of Philological Sciences)

INCREASING THE PEDAGOGICAL POTENTIAL OF STUDENTS THROUGH THE INTRODUCTION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES INTO THE EDUCATIONAL PROCESS

Annotation. *This article analyzes the potential for enhancing teaching potential through the effective use of innovative technologies in the educational process. It also highlights the role of advanced technological approaches in developing teachers’ professional skills, developing digital competencies, and modernizing the educational process.*

Keywords: *innovative technologies, digital education, teaching competence, teaching potential, ICT, creative approach, interactive methods.*

Kirish. Yangi O‘zbekistonda ta’limning rivojlantirishga taraqqiyotning ustuvor yo‘nalishi sifatida yondashilmoqda. Bu borada Sh.M.Mirziyoyev o‘zining har bir nutq va ma’ruzalarida xalq ta’limini yanada rivojlantirishga qaratilgan bir qator vazifalarni ko‘rsatib beradi. Xususan, u shunday ta’kidlaydi: “Nafaqat yoshlar, balki butun jamiyatimiz a’zolarining bilimi, saviyasini oshirish uchun, avvalo, ilm-ma’rifat, yuksak ma’naviyat kerak. Ilm yo‘q joyda qoloqlik, jaholat va albatta, to‘g‘ri yo‘ldan adashish bo‘ladi”. Shu sababli hammamiz uchun zamonaviy bilimlarni o‘zlashtirish, chinakam ma’rifat va yuksak madaniyat egasi bo‘lish uzluksiz hayotiy ehtiyojga aylanishi kerak” [8;6-b.]. Zamonaviy ta’lim tizimi o‘qituvchidan nafaqat bilim beruvchi, o‘quvchilarning ijodkorlik salohiyatini rivojlantiruvchi, ularni mustaqil fikrlashga yo‘naltiruvchi shaxs bo‘lishni talab etadi. Bugun ta’lim jarayonining samaradorligi o‘qituvchining innovatsion texnologiyalarni o‘zlashtirish darajasi bilan bevosita bog‘liq, shu sababli o‘qituvchilarning kasbiy salohiyatini oshirishda zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish dolzarb masaladir.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqotda taqqoslash, tizimli tahlil, nazariy umumlashtirish, tarixiy-tipologik yondashuv metodlaridan foydalanildi. O‘zbek va rus tilshunosligi manbalari, pedagogik tavsiflar, tarixiy manbalar asosiy tadqiqot bazasini tashkil etadi.

Tahlil va natijalar. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasidagi topshiriqlar ta’lim tizimida raqamli transformatsiyani jadallashtirishni ko‘zda tutadi. Bu esa o‘qituvchilarning innovatsion fikrlash, ijodkorlik va raqamli savodxonlik ko‘nikmalarini shakllantirishni taqozo etadi [1;10-b.]. Innovatsion texnologiyalarning ta’limdagi ahamiyati quyidagi jihatlarda namoyon bo‘ladi:

Ta’lim sifatini oshiradi – bilimlarni yanada samarali o‘zlashtirish imkonini beradi.

Shaxsiy rivojlanishga e’tibor qaratadi – o‘quvchining individual qobiliyatlarini aniqlash va rivojlantirishga yordam beradi.

O‘qituvchi va o‘quvchi munosabatlarini interaktiv qiladi – hamkorlik asosida ishlashni o‘rgatadi.

Hayotiy ko‘nikmalarni rivojlantiradi o‘quvchilar muammoni hal qilish, ijodiy yondashuv va jamoaviy ishlashni o‘rganadilar.

Texnologik savodxonlikni oshiradi – zamonaviy jamiyatda muhim bo‘lgan raqamli ko‘nikmalarni shakllantiradi [9;129-b.].

O‘qituvchilik salohiyati – bu pedagogning kasbiy mahorati, shaxsiy fazilatlari, kommunikativ madaniyati va innovatsion yondashuvlarni qo‘llay olish qobiliyatlarining majmuasi [4;89-b.]. Ta’limdagi innovatsiyalar zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalari bilan bir qatorda, didaktika va metodikaning yangi shakllarini o‘z ichiga oladi.

Zamonaviy o‘qituvchi quyidagi kompetensiyalarga ega bo‘lishi zarur.

Axborot-kommunikatsion kompetensiya – raqamli texnologiyalar, interaktiv platformalar va elektron resurslardan foydalanish malakasi. AKTning ta’lim jarayonidagi o‘rni juda katta. Kompyuter dasturlari, mobil ilovalar, elektron darsliklar va ta’lim platformalari (Google Classroom, Moodle, Edmodo) orqali bilim olish osonlashdi. O‘quvchilar mustaqil ravishda kerakli ma’lumotlarni izlab topish va ulardan foydalanishni o‘rganadi.

Didaktik kompetensiya – darslarni innovatsion uslublar asosida tashkil etish. Pedagogika fanida “innovatsiya” tushunchasi yangicha g‘oya, ilg‘or metod va texnologiyalarni ta’lim jarayoniga tatbiq etishni bildiradi. Innovatsion texnologiyalar – bu nafaqat texnik vositalar, balki pedagogik uslublar, psixologik yondashuvlar va yangi metodik tizimlarni ham o‘z ichiga oladi [2;65-b.].

Ijodiy kompetensiya – yangi g‘oya va loyihalarni ishlab chiqish, muammolarga noodatiy yechim topish. Kreativlik – shaxsning muammoli vaziyatlardan tafakkuri orqali, takrorlanmas yo‘l bilan chiqib ketish, unga ijodiylik bilan yondasha olish qobiliyati hisoblanadi. Xorij olimlari Hennessey va Amabaillarning fikricha, kreativ tushunchalar va yondashuvlar dunyoning turli mintaqalarida insoniyat madaniyatining ravnaq topishiga, jumladan, ular tabiiy, falsafa, san’at va gumanitar fanlarning rivojlanishiga turtki bo‘ldi [10;570-b.].

Refleksiv kompetensiya – o‘z faoliyatini tahlil qilish va takomillashtirishga qodirlik. Ushbu kompetensiyalarni shakllantirishda innovatsion texnologiyalar muhim o‘rin tutadi. Innovatsion texnologiyalarni qo‘llash orqali ta’lim jarayoni nafaqat samarali, balki qiziqarli ham bo‘ladi. Bu esa o‘quvchilarning darsga bo‘lgan motivatsiyasini oshirib, bilimlarni chuqurroq o‘zlashtirishga yordam beradi [3;30-b.].

Innovatsion texnologiyalar – bu o‘qitish jarayoniga yangi yondashuvlar, metodlar, vositalar va tizimlarni tatbiq etish orqali ta’lim sifatini oshirishni maqsad qiluvchi yangiliklardir. Ular quyidagi turlarga ajratiladi:

Axborot texnologiyalari (elektron doska, onlayn platformalar, raqamli darsliklar). AKTning ta’lim jarayonidagi o‘rni juda katta. Kompyuter dasturlari, mobil ilovalar, elektron darsliklar va ta’lim platformalari (Google Classroom, Moodle, Edmodo) orqali bilim olish osonlashdi. O‘quvchilar mustaqil ravishda kerakli ma’lumotlarni izlab topish va ulardan foydalanishni o‘rganadi [6;101-b.].

Interfaol metodlar (klaster, aqliy hujum, sinkveyn, Venn diagrammasi, “Fishbone” usuli va b.). Interfaol so‘zi – talabalarni faollikka chaqirish-tashqidan ta’sir ko‘rsatish degan ma’noni bildiradi [7;55-b.].

Masofaviy ta’lim texnologiyalari (Zoom, Google Classroom, Moodle, Edmodo). Masofaviy ta’lim pandemiya davrida keng tarqaldi va bugungi kunda ham dolzarbdir. U geografik cheklovlarni yengib, ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Gibrid ta’lim esa an’anaviy va onlayn darslarni uyg‘unlashtirib, qulay sharoit yaratadi [6;76-b.].

Sun’iy intellekt asosidagi vositalar. Bugungi kunda dolzarb mavzuga aylanib ulgurgan Sun’iy intellekt (SI) ta’lim jarayonida muhim rol o‘ynaydi. Ushbu texnologiyaning ta’limda qo‘llanilishi bilan bog‘liq

o‘zgarishlar ta’lim jarayonini yanada samarali, shaxsiylashtirilgan va o‘zaro faoliyatga asoslangan qiladi. Sun’iy intellekt ta’limda bir qator usullarni taklif etadi, jumladan, o‘quvchilarning o‘zgaruvchan ehtiyojlariga mos ravishda ta’limni moslashtirish, ma’lumotlarni tahlil qilish va ta’lim jarayonini yanada samarali boshqarish. Sun’iy intellektning ta’lim jarayonidagi roli, avvalo, o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash va ularni qondirish bilan bog‘liqdir. Masalan, adaptiv o‘quv tizimlari sun’iy intellekt yordamida o‘quvchilarning ko‘nikmalarini va bilish darajasini baholaydigan dasturlarni ishlab chiqadi. Bundan tashqari, sun’iy intellekt orqali o‘quv jarayonini avtomatlashtirish mumkin. Masalan, virtual assistentlar va chatbotlar orqali o‘quvchilar savollariga tezkor javoblar olishlari mumkin. Bu esa o‘qituvchilarning ish yukini kamaytiradi va ularga o‘z faoliyatlariga ko‘proq e’tibor berish imkonini beradi. Sun’iy intellektning ushbu qo‘shimcha imkoniyatlari ta’lim jarayonini yanada interaktiv va qiziqarli qiladi. Ushbu vositalar o‘qituvchiga darslarni qiziqarli, interaktiv va samarali tashkil etish imkonini beradi. O‘quvchilarning faolligi, mustaqil fikrlashi va ijodiy yondashuvi ortadi [2;457-b.].

Xulosa. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, innovatsion texnologiyalarni muntazam qo‘llaydigan o‘qituvchilarning dars samaradorligi 25–30 foizga ortadi. O‘quvchilarning fanlarga qiziqishi, mustaqil ishlash ko‘nikmalari kuchayadi. Misol uchun, elektron doska yordamida dars o‘tilganda o‘quvchilar vizual ma’lumotlarni 60% gacha eslab qolishadi (an’anaviy darsda bu ko‘rsatkich 30–35% atrofida). Ta’lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash o‘qituvchilik salohiyatini oshirishning eng samarali yo‘llaridan biridir. U nafaqat o‘qituvchining kasbiy mahoratini, balki o‘quvchilarning intellektual va ijodiy faoliyatini ham rivojlantiradi. Shu bois har bir o‘qituvchi zamonaviy texnologiyalarni egallash, o‘z darslarini raqamli vositalar asosida tashkil etish va o‘z ustida muntazam ishlashga intilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

(1). “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. Toshkent, 2020.

(2). Karimova S.M. Pedagogik innovatsiyalar va ta’lim texnologiyalari. Toshkent, TDPU, 2021, 128-bet.

(3). Rahimov B.H. Zamonaviy ta’limda innovatsion yondashuvlar. Samarqand, SamDU, 2022, 156-bet.

(4). To‘xtayeva D. Pedagogik mahorat va o‘qituvchilik salohiyati. Toshkent, “Fan va texnologiya”, 2020, 224-bet.

(5). UNESCO. ICT Competency Framework for Teachers. Paris, 2018, 128 p.

(6). Begmatov E. Zamonaviy ta’limda raqamli madaniyat. Toshkent, 2023.

(7). Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. Toshkent, 2003, 174-bet.

(8). O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasidagi nutqi (Nyu-York shahri, 2017-yil 19-sentabr). “Xalq so‘zi”, 2017-yil 20-sentabr, № 189 (6883.

(9). Xodjayeva N.M. Zamonaviy ta’lim texnologiyalari va ularning qo‘llanilishi. Toshkent, O‘zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2020, 312-bet.

(10). Hennessey B. and T.Amabile (2010), “Creativity”, Annual Review of Psychology, vol. 61, pp. 569–598.

Ergashev Otabek Xasanovich (Termiz davlat Pedagogika instituti mustaqil izlanuvchisi; E-mail: otabek.xasanov@mail.ru)

IMOM MOTURIDIY MEROSI ASOSIDA TALABALARDA RADIKALLASHUVGA QARSHI IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEXANIZMLARI

Annotatsiya. *Ushbu maqolada kalom ta’limotining yirik namoyandalaridan biri, moturidiylik aqida maktabining asoschisi Imom Abu Mansur Moturidiy merosining pedagogik asoslari tahlil qilingan. Alloma ma’naviy merosi asosida talaba-yoshlarda turli yot g‘oyalarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirishning mexanizmlari ilmiy nuqtai nazardan asoslab berilgan. Shuningdek, Imom Moturiduy merosining bugungi kundagi ahamiyati alloma asarlari vositasida dalillangan.*

Kalit so‘zlar: *Imom Moturidiy, kalom maktabi, aqida, moturidiylik maktabi, talaba-yoshlar, yot g’oyalar, radikallashuv, mafluraviy immunitet.*

Эргашев Отабек Хасанович (Независимый исследователь Термезского государственного педагогического института; E-mail: otabek.xasanov@mail.ru)

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ИММУНИТЕТА СТУДЕНТОВ К РАДИКАЛИЗАЦИИ НА ОСНОВЕ НАСЛЕДИЯ ИМАМА МОТУРИДИ

Аннотация. *В данной статье проанализированы педагогические основы духовного наследия Имама Абу Мансура Матуриди – одного из крупнейших представителей каламской школы и основателя матуридитской школы вероучения. С научной точки зрения обоснованы механизмы формирования у студенческой молодежи идеологического иммунитета против различных чуждых и ради-*